

Presuda Suda (Šesto vijeće) od 9. veljače 1995.

Predmet C-412/93.

Société d'Importation Edouard Leclerc-Siplec v TF1 Publicité SA and M6 Publicité SA.

Postupak za donošenjem prethodnog tumačenja: Tribunal de commerce de Paris - France.

Televizijsko oglašavanje – Sloboda kretanja dobara i usluga.-

European Court Records 1995 stranica I-00179

Ključne riječi

1. Prethodno pitanje ° Nadležnost Suda ° Ograničenje ° Općenita ili hipotetska pitanja ° Utvrđenje nadležnosti Suda ° Okolnosti glavnog postupka ° Pojam

(Ugovor o EEZ, čl. 177.)

2. Sloboda kretanja dobara ° Količinska ograničenja ° Mjere s istovrsnim učinkom ° Pojam ° Prepreke nametnute nacionalnim odredbama koje uređuju način prodaje na nediskriminatoran način ° Neprimjenjivost članka 30. ° Pravila koja zabranjuju televizijsku promidbu u distribucijskom sektoru ° Odredbe Ugovora koje se odnose na tržišno natjecanje ° Neprimjenjivost

(Ugovor o EEZ, čl. 3(f), 5, 30, 85 i 86)

3. Sloboda pružanja usluga ° Televizijsko emitiranje ° Smjernica 89/552 ° Pravo država članica da odstupe od pravila oglašavanja ° Područje primjene ° Pravila koja zabranjuju televizijsko oglašavanje u distribucijskom sektoru ° Dopustivost

(Direktiva Vijeća 89/552, čl. 3(1))

Sažetak

1. Sukladno članku 177 Ugovora, nacionalni sud, koji je izravno upoznat s činjenicama je s punim znanjem o predmetu u najboljoj poziciji ocijeniti potrebu za prethodnim tumačenjem kako bi donio odluku. Stoga kada se pitanje postavljeno od strane nacionalnog suda tiče tumačenja odredbi prava Zajednice, Sud je u načelu dužan dati odluku.

No, Sud također smatra da u posebnim okolnostima može razmotriti uvjete pod kojima mu je nacionalni sud uputio zahtjev za donošenje odluke o prethodnom pitanju. Duh suradnje koji mora prevladati u postupku zahtjeva za donošenjem odluke o prethodnom pitanju zahtijeva da

nacionalni sud ima u vidu funkciju povjerenju Europskom sudu, a to je da pridonese ostvarivanju pravde u državama članicama, a ne da daje mišljenja o općim ili hipotetičkim pitanjima.

Činjenica da su stranke suglasne glede rezultata koje je potrebno ostvariti ne utječe stvarnost spora u glavnom postupku koji se tiče sukladnosti odbijanja jedne stanke, na temelju odredbe nacionalnog prava, da udovolji zahtjevu druge stranke s pravom Zajednice.

2. Primjena nacionalnih odredbi na proizvode iz drugih država članica kojima se ograničavaju ili zabranjuju određeni načini prodaji nije takva da sprječava, izravno ili neizravno, stvarno ili potencijalno, trgovinu između država članica tako dugo dok se te odredbe primjenjuju na sve relevantne trgovce koji djeluje u okviru nacionalnog teritorija i tako dugo dok one utječu na isti način, pravno ili stvarno, na prodaju domaćih proizvoda i onih iz drugih država članica. Pod uvjetom da su ovi uvjeti ispunjeni, primjena takvih pravila na prodaju proizvoda iz druge države članice koji ispunjavaju zahtjeve propisane od te države nije po naravi takvo da bi spriječilo njihov pristup tržištu ili da ometaju pristup više nego što ometaju pristup domaćih proizvoda. Takva pravila stoga ulaze u doseg članka 30 Ugovora.

Iz navedenog slijedi da se članak 30. Ugovora ne primjenjuje kada država članica, zakonom ili propisom, zabrani emitiranje televizijskog oglašavanja za distribucijski sektor. Takva mjera se odnosi na način prodaje budući da zabranjuje pojedinu metodu marketinga proizvoda i, budući da se primjenjuje bez obzira na vrstu proizvoda za sve trgovce u sektoru distribucije, te utječe na prodaju proizvoda iz drugih država članica i na prodaju domaćih proizvoda na isti način.

Članci 85. i 86. u vezi sa člankom 3 (f) i 5 Ugovora se ne primjenjujeuna takve mjere.

3. Direktiva 89/552 - čija je svrha osigurati slobodu pružanja usluga televizijskog programa u skladu s minimalnih pravilima koja su određena Direktivom te koja u tu svrhu zahtijeva od država članica iz kojih se emitira da osiguraju primjenu njezinih odredaba te zahtijeva od država članica koje primaju emisije da osiguraju slobodu recepcije i ponovni prijenos - propisuje u članku 3 (1) da države članice ostaju slobodne utvrditi detaljnija ili stroža pravila u područjima obuhvaćenim ovom Direktivom za medije pod njihovom nadležnošću. Ta sloboda, koja je određena općom odredbom Direktive i čije izvršavanje nije takvo da ugrožava slobodu pružanja usluga emitiranja u skladu s minimalnim pravilima koje Direktiva osigurava, u pogledu oglašavanja nije ograničena okolnostima navedenim u člancima 19 i 20.

Iz tog razloga, Smjernica ne sprečava države članice da zabrane zakonom ili propisom, emitiranje oglasa za distribucijski sektor od strane televizija osnovanih na njihovom teritoriju.

Stranke

U predmetu C-412/93,

Zahtjev sudu u skladu s člankom 177 EEC Ugovora od strane Tribunal de Commerce de Paris radi prethodnog tumačenja u postupku koji se vodi pred sudom između

Société d' Importation Édouard Leclerc-Siplec

i

1) TF1 Publicité SA,

2) M6 Publicité SA,

u pogledu članaka 30, 85, 86, 5 i 3(f) EEC Ugovora i Direktive Vijeća 89/552/EEC od 3. listopada 1989. o usklađivanju određenih pravila određenih zakonom, propisom ili administrativnim aktom u državama članicama koje se odnose na aktivnosti televizijskog emitiranja (SL 1989 L 298, str. 23),

SUD (Šesto vijeće), koje se sastoji od:

[izostavljeno]

donosi slijedeću

Presudu

Tekst presude

1. Odlukom od 27. rujna 1993. zaprimljenom na Sudu 4. listopada 1993, Trgovački sud u Parizu se obratio Sudu radi prethodnog tumačenja u skladu s člankom 177 EEC Ugovora u vezi članaka 30, 85, 86, 5 i 3(f) EEZ i Direktive Vijeća 89/552/EEC od 3. listopada 1989. o usklađivanju određenih pravila određenih zakonom, propisom ili administrativnim aktom u državama članicama koje se odnose na aktivnosti televizijskog emitiranja (OJ 1989 L 298, str. 23; u daljnjem tekstu "Direktiva").

2. To pitanje je postavljeno u postupku pokrenutom od strane uvoznog trgovačkog društva Édouard Leclerc-Siplec (u daljnjem tekstu "Leclerc-Siplec") protiv TF1 Publicité (u daljnjem tekstu "TF1") i M6 Publicité (u daljnjem tekstu "M6") radi odbijanja tih trgovačkih društva da emitiraju oglas koji se odnosi na distribuciju goriva u Leclercovim supermarketima. Navedeno odbijanje se temeljilo na tome da članka 8. Uredbe br 92-280 od 27. ožujka 1992. koji primjenjuje članak 27 (1) Zakona od 30. rujna 1986 o slobodi komuniciranja i općim načelima za oglašavanje i pokroviteljstvo (u daljnjem tekstu "Uredba") isključuje distribucijski sektor iz televizijskog oglašavanja.

3. Nakon što je pokrenuo postupak protiv TF1 i M6 pred Trgovačkim sudom u Parizu jer je smatrao kako je članak 8. Uredbe suprotan nekolicini odredaba Ugovora i Direktive, Leclerc-Siplec je predložio sudu da se obrati Sudu pravde. TF1 i M6 su se složili s Leclerc-Siplecom.

Osim toga, TF1 je izjavio da odluku Suda pravde treba shvatiti općenito i da se ne odnosi samo na distribuciju, već na sve sektore izuzete Uredbom iz emitiranja.

4 Nacionalni sud je, uz napomenu da je stav TF1-a i M6-a kako je sporni oglas bio zahvaćen zabranom iz članka 8. Uredbe što su potvrdila različitih tijela koja su bila konzultirana, uključujući i državnu upravu za komunikacije, savjet za audio-vizualnog sektora i Ured za kontrolu oglašavanja, obustavio postupak i zatražio od Suda pravde prethodno mišljenje "o pitanju moraju li se članci 30, 85, 86, 5 i 3 (f) Ugovora i Direktiva 89/552/EEC od 3. listopada 1989 tumačiti tako da sprječavaju države članice da zabranjuju, zakonom ili propisom, televizijsko oglašavanje određenih gospodarskih djelatnosti, posebice distribucijskog sektora, te o pitanju sukladnosti članak 8. Uredbe od 27. ožujak 1992 s gore navedenim odredbama."

5. Članak 8. Uredbe zabranjuje "televizijsko oglašavanje dobara koje je zabranjeno zakonom te televizijsko oglašavanje sljedećih dobara i gospodarskih sektora:

- ° pića s udjelom alkohola većim od 1.20;

- ° književnih publikacija;

- kina;

- novina;

- ° distribucije, osim u prekomorskim teritorijima."

6. Članak 21 Uredbe predviđa da CSA prati pridržavanje tih odredaba.

7. Postoje odluke CSA kojima se određuje kako oglašavanje "proizvođača / distributera", koji ne podliježu zabrani oglašavanja na televiziji za distribucijski sektor, ne može biti namijenjeno prodajnim mjestima u kojima se distribuira roba.

Nadležnost Suda

8. Komisija smatra kako je zahtjev za odlukom nedopušten. Komisija smatra kako presuda nacionalnog suda pokazuje da ne postoji spor pred tim sudom, budući da je cilj Leclerc Siplec samo dobiti prethodno mišljenje. U svakom slučaju, budući da je nacionalni sud na prijedlog TF1 proširio Leclerc-Siplec pitanje na sve gospodarske sektore a ne samo distribucijski sektor, nacionalni sud je u biti uputio navedeno pitanje u pogledu spora koji čak ni latentno ne postoji između stranaka.

9. Na temelju članka 177. Ugovora, kada se pitanje o tumačenju ugovora ili podzakonskih akata institucija Zajednice postavi pred bilo kojim sudom ili sudskim tijelom države članice, taj sud ili

sudsko tijelo može zatražiti od Suda prethodno mišljenje ako smatra da je potrebno radi donošenja presude.

10. U kontekstu postupka prethodnog tumačenja, nacionalni sud koji je izravno upoznat s činjenicama predmeta nalazi se u najboljoj poziciji ocijeniti, s punim poznavanjem materije, potrebu za prethodnim tumačenjem radi donošenja presudu. (vidi presude u predmetima 83/78 Pigs Marketing Board v Redmond [1978] ECR 2347, C-186/90 Durighello v Istituto Nazionale Della Previdenza Sociale [1991] ECR I-5773 i C-83/91 Meilicke v ADV/ORGa [1992] ECR I-4871, točka 23).

11. Prema tome, kada se pitanja koje postavi nacionalni sud odnosi na tumačenje odredbi prava Zajednice, Sud je u načelu dužni dati odluku. (vidi odluku u predmetu C-231/89 Gmurzynska-Bscher v Oberfinanzdirektion Koeln [1990] ECR I-4003, paragraf 20).

12. Sud ipak smatra kako je radi utvrđenja nadležnosti potrebno ispitati uvjete u kojima je predmet upućen od strane nacionalnog suda. Duh suradnje koji mora prevladati u postupku zahtjeva za donošenjem odluke o prethodnom pitanju zahtijeva da nacionalni sud ima u vidu funkciju povjerenu Europskom sudu, a to je da pridonese ostvarivanju pravde u državama članicama a ne da daje mišljenja o općim ili hipotetičkim pitanjima. (presude u predmetu 149/82 Robards v Insurance Officer [1983] ECR 171 i Meilicke, paragraf 25).

13. U svjetlu te funkcije Sud smatra kako nema nadležnost dati prethodno mišljenje o pitanju postavljenom pred nacionalnim sudom ako tumačenje prava Zajednice nema nikakve veze s bilo okolnostima ili svrhom glavnog postupka.

14. U ovom predmetu je jasno, kao što je i naglasila francuska vlada, da je za Leclerc-Siplec svrha glavnog postupka bila dobiti pravorijek nacionalnog suda kako odbijanje TF1 i M6 emitiranja oglasa za distribuciju goriva na temelju članka 8. Uredbe nije u skladu sa pravom Zajednice. Činjenica da su stranke u glavnom postupku slažu glede rezultata koji treba proizaći ne čini spor manje stvarnim.

15. Iz toga slijedi da je u svrhu uspješnosti glavnog postupka objektivno potrebno odgovoriti na upućeno pitanje. To međutim nije istina u onoj mjeri u kojoj se ono odnosi na zabranu emitiranja televizijskog oglašavanja za drugu robu ili gospodarske sektore.

16. Iz naprijed navedenog proizlazi da se na upućeno pitanje mora odgovoriti u onoj mjeri u kojoj se odnosi na isključenje distribucijskog sektora iz televizijskog oglašavanja.

Tumačenje odredaba navedenih u pitanju

17. Upućeno pitanje je ograničeno na pitanje da li po ispravnom shvaćanju članak 30 Ugovora, tečlanci 85 i 86 u vezi s člancima 5 i 3 (f) Ugovora i Direktive sprječavaju države članice da

zabrane, zakonom ili propisom, emitiranje oglasa za distribucijski sektora koje emitiraju televizije sa sjedištem na njihovom teritoriju.

Članak 30 Ugovora

18. Dosljedno je smatrano kako se sva pravila usvojena od strane država članica koja su sposobna ometati, izravno ili neizravno, stvarno ili potencijalno, trgovinu unutar Zajednice smatraju mjerama s istovrsnim učinkom količinskim ograničenjima. (presude u predmetu 8/74 Procureur du Roi v Dassonville [1974] ECR 837, paragraf 5).

19. Zakon ili drugi propis, kao što je ovaj u u glavnom postupku, koji zabranjuje televizijsko oglašavanje u sektoru distribucije nije namjenjen reguliranju trgovine robom između država članica. Štoviše, takva zabrana ne sprečava distributera da koristi alternativne oblike oglašavanja.

20. Uistinu takva zabrana može ograničiti obujam prodaje, a time i obujam prodaje proizvoda iz drugih država članica, u tolikoj mjeri što se distributerima onemogućuje specifičan oblik oglašavanja njihove robe. No preostaje pitanje da li je takva mogućnost dovoljna da se zabrana okarakterizira kao mjeru s istovrsnim učinkom količinskom ograničenju uvoza u smislu članka 30 Ugovora.

21. Primjena nacionalnih propisa na proizvode iz drugih država članica kojima se ograničava ili zabranjuje određeni načini prodaje nije takva da sprječava izravno ili neizravno, stvarno ili potencijalno, trgovinu između država članica u smislu prethodno citirane presude Dassonville, tako dugo dok se ti propisi primjenjuju na sve relevantne trgovce koji djeluju u okviru nacionalnog teritorija i tako dugo dok oni na isti način utječu, u pravu i po učincima, na plasman domaćih proizvoda i onih iz drugih država članica. Pod uvjetom da su ti uvjeti ispunjeni, primjena takvih pravila na prodaju proizvoda iz druge države članice koji ispunjavaju zahtjeve propisane od te države nije takva da sprječava njihov pristup tržištu ili da onemogućuje pristup više nego što onemogućuje pristup domaćim proizvodima. Takva pravila stoga ne ulaze u doseg članka 30 Ugovora. (vidi presude u zajedničkim predmetima C-267 i 268/91 Keck and Mithouard [1993] ECR I-6097, paragraf 16 i 17, i u predmetu C-292/92 Huenermund and Others [1993] ECR I-6787, paragraf 21).

22. Odredba kao što je ova u glavnom postupku odnosi se na načine prodaje budući da zabranjuje specifičan oblik oglašavanja (TV reklama) za određenu metodu plasiranja proizvoda (distribucija).

23. Nadalje, te odredbe koje se primjenjuju bez obzira na vrstu proizvoda za sve trgovce u sektoru distribucije, i na proizvođača i na distributera, utječu na isti način na prodaju proizvoda iz drugih država članica i domaćih proizvoda.

24. Stoga odgovor je da se članak 30. Ugovora ne primjenjuje u slučaju kada država članica, zakonom ili propisom, zabranjuje emitiranje televizijske reklame za distribucijski sektor.

Članak 85 i 86 u vezi s člankom 3(f) i 5 Ugovora

25. Članci 85. i 86. Ugovora *per se* odnose se samo na djelatnosti poduzeća, a ne na nacionalno zakonodavstvo. Međutim Sud dosljedno smatra kako članci 85. i 86. Ugovora, u svezi sa člankom 5., zahtijevaju od država članica da ne uvode ili održavaju na snazi mjere, pa i one zakonodavne prirode, koje mogu pravila tržišnog natjecanja koja se primjenjuju na poduzetnike učiniti nedjelotvornim. Sud je već našao da bi tako što bio slučaj kada bi države članice zahtijevale ili favorizirale prihvaćanje sporazuma, odluka ili usklađenih postupaka koji su u suprotnosti sa člankom 85 ili kako bi pojačale njihove učinke, ili kako bi delegiranjem ovlasti za donošenje odluka koje imaju utjecaj u ekonomskoj sferi privatnim trgovcima svom zakonodavstvo uskratilo službeni karakter (vidi presudu u predmetu 267/86 Van Eycke v ASPA [1988] ECR 4769, paragraf 16, i presuda u spojenim predmetima C-401 i 402 / 92 Tankstation 't Heukske and Boermans [1994] ECR I-2199, paragraf 16).

26. U ovom slučaju, u dokumentima podnesenim Sudu ne postoji ništa što bi sugeriralo da nacionalne odredbe u pitanju zahtijevaju ili favoriziraju anti-konkurentna ponašanja ili da pojačavaju učinke već postojećih sporazuma.

27. U skladu s navedenim odgovor je kako se članci 85 i 86 u svezi sa člankom 3 (f) i 5 Ugovora ne odnose na navedene nacionalne odredbe.

Direktiva 89/552

28. Glavna svrha Direktive, koja je usvojena na temelju članka 57 (2) i 66 Ugovora, je osiguranje slobode pružanja usluga televizijskog emitiranja.

29. U tu svrhu sukladno trinaestom i četrnaestom recitalu u preambuli, ista određuje minimalna pravila koja se odnose na emitiranje iz i emitiranje namijenjeno prijemu u Zajednici, a osobito onom emitiranju namijenjenom za prijem u drugoj državi članici.

30. U svrhu postizanja tog cilja, Poglavlje II Direktive koje sadrži opće propise, zahtijeva od država članica iz kojih se emitira da osiguraju da se televizijske stanice u njihovoj nadležnosti ponašaju u skladu s odredbama Direktive (članak 3 (2)), a od država članica koje primaju emitiranje da osiguraju slobodu recepcije, te da na svom teritoriju ne ograničavaju reemitiranje televizije iz drugih država članica zbog razloga koji ulaze u doseg primjene Direktive, iako države članice u određenim propisanim slučajevima (članak 2 (2)) mogu privremeno obustaviti emitiranje.

31. Članak 3 (1), koji se nalazi u istom poglavlju, predviđa da su države članice, što se tiče televizijskih emitera pod njihovom nadležnošću, slobodne utvrditi detaljnija ili stroža pravila u područjima obuhvaćenim ovom Direktivom.

32. Područja na koja se odnosi Direktiva uključuju odredbe koje sadrže minimalna pravila koja donose države članice iz kojih se vrši emitiranja u pogledu oglašavanja na televiziji. Te odredbe se nalaze u poglavlju IV.

33. Dva članka u Poglavlju IV ovlašćuju države članice iz kojih se emitira da odstupe od nekih njegovih odredbi koje se odnose na uvjete prema kojima oglašavanje može biti emitirano.

34. Prvo, članak 19 dopušta donošenje strožih pravila od onih u članku 18. glede programiranja vremena i postupaka za televizijsko emitiranje televizija pod njihovom nadležnošću.

35. Drugo, članak 20., ne dovodeći u pitanje članak 3, dopušta im, uz dužno poštivanje prava Zajednice, odrediti druge uvjete osim onih iz članka 11 (2) do (5) i članka 18. za emitiranje namijenjeno isključivo za nacionalni teritorij koje ne smije biti primljeno, izravno ili neizravno, u jednoj ili više drugih država članica.

36. Općepoznato je da niti članak 19. niti članak 20. ne mogu biti osnova državama članicama da zabrane televizijske reklame u distribucijskom sektoru.

37. Stoga je pitanje je može li takva zabrana biti utemeljena na članku 3 (1) Direktive.

38. Kako bi se odredio opseg članka 3 (1) Direktive, prvo je potrebno ispitati mogućnost država članica da na temelju te odredbe nametnu televizijama pod njihovom nadležnošću stroža pravila od onih utvrđenih u poglavlju IV kada okolnosti nisu obuhvaćene člankom 19. ili 20.

39. Dok Članak 20. izričito navodi da se primjenjuje ne dovodeći u pitanje članak 3, takva odredba ne postoji u članku 19.

40. Međutim, iz toga se ne može zaključiti da je pravo država članica da uvedu stroža pravila za televizijsko oglašavanje i sponzorstvo ograničeno na okolnosti propisane člankom 19.

41. Takvo tumačenje bi lišilo svrhe opće odredba iz članka 3 (1) Direktive u bitnom području na koje se odnosi Direktiva.

42. Niti recitali u preambuli niti cilj Direktive zahtijevaju tumačenje članka 19 u smislu lišavanja prava država članica koja su na njih prenijeta člankom 3 (1).

43. Dvadeset i sedmi recital u Direktivi se u općim pojmovima, bez ograničenja na okolnosti utvrđene u članku 19., odnosi na pravo država članica da usvoje pravila koja su detaljnija i stroža od minimalnih pravila i standarda koje određuje Direktiva u pogledu oglašavanja na televiziji.

44. Nadalje, postizanje cilja Direktive - osiguranje slobode pružanja usluga emitiranja u skladu sa minimalnih propisanim pravilima - ni na koji način nije ugroženo kada države članice propisuju stroža pravila za televizije pod njihovom nadležnošću u drugim okolnostima osim onih navedenih u članku 19.

45 Što se tiče svrhe članka 3 (1) Direktive, TF1 i M6 su tvrdili da dvadeset i sedmi recital u preambuli znači da interes potrošača može opravdati stroža pravila i da u isključenju distribucije iz televizijskog oglašavanja zbog određenih gospodarskih interesa Uredba nadilazi Direktivu.

46 Taj argument ne može biti prihvaćen.

47 Iako se čini da navedeno slijedi iz tog recital, takvo tumačenje ne nalazi podršku u tekst članka 3 (1), koji ne sadrži ograničenje u pogledu interesa koje države članice mogu uzeti u obzir. U svakom slučaju, taj recital ne isključuje opravdanost takvih ograničenja radi zaštite drugih interesa osim onih što se tiču potrošača.

48 U skladu s navedenim, odgovor na to pitanje je da članci 30, 85, 86, 5 i 3 (f) Ugovora i Direktive 89/552 ne spječavaju države članice da zabrane, zakonom ili propisom, emitiranje reklame za distribucijski sektor od strane televizija osnovanih na njihovom teritoriju.

Odluka o troškovima

Troškovi

49 Troškovi koje su pretrpjele vlade Italije i Komisija Europskih zajednica, koji su Sudu podnijeli pisana očitovanja, ne nadoknađuju se. Budući da, kad je riječ o strankama u glavnome sporu, ovaj postupak ima narav jednog od koraka u postupku koji je u tijeku pred nacionalnim sudom, odluku o troškovima donosi taj sud.

Operativni dio

Na toj osnovi, Sud (Šesto vijeće), kao odgovor na pitanje koje mu je Trgovački sud u Parizu uputio odlukom od 27. rujna 1993, odlučio je:

Članci 30, 85, 86, 5 i 3 (f) Ugovora i Direktiva Vijeća 89/552/EEC od 3. listopada 1989 o usklađivanju određenih odredbi propisanih zakonom, propisom ili upravnim postupkom u državama članicama o obavljanju aktivnosti televizijskog emitiranja ne sprečava države članice da zabrane, zakonom ili propisom, emitiranje oglasa za distribucijski sektor od strane televizija osnovanih na njihovom teritoriju.